

4. Особливості діджиталізації бізнесу компанії в умовах розвитку індустрії. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/67.pdf

Городецький Максим,
Західноукраїнський національний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри
економіки та економічної теорії ЗУНУ Шиманська О.П.)

МОДЕЛЬ ВІТЧИЗНЯНОГО ДЕПОЗИТНОГО РИНКУ В УМОВАХ ПОСТКРИЗОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Роль банківської системи будь-якої країни, як відомо, полягає у забезпеченні економіки необхідною кількістю грошей. У цьому контексті першочергового значення набуває, насамперед, проблема формування належної ресурсної бази банківських установ, зокрема, шляхом залучення коштів юридичних та фізичних осіб у формі депозитів. На наш погляд, важливо розуміти специфіку моделі депозитного ринку, в межах якої відбувається взаємодія покупців та продавців щодо розміщення / залучення тимчасово вільних грошових коштів задля підвищення ефективності його функціонування, особливо в умовах посткризової реальності.

Проблемам забезпечення ефективності банківських установ у сфері надання депозитних послуг і безпеки для вкладників присвячені праці багатьох вітчизняних науковців, зокрема, М. В. Горун [1], С. М. Еш [2], С. В. Науменкової, В. І. Міщенко, С. В. Міщенко [3]. Однак, дослідженню типу ринкової структури депозитного ринку, на нашу думку, не приділена належна увага.

В ідеальному вимірі ефективне функціонування вітчизняного депозитного ринку передбачає факт рівномірного розміщення вільних коштів юридичних і фізичних осіб на депозитних рахунках усіх функціонуючих банків за оптимального рівня відсоткової ставки за депозитами. Саме такі умови слугували б підтвердженням моделі досконалої (вільної, необмеженої) конкуренції депозитного ринку. Вочевидь, у першому наближенні, за кількістю банківських установ в Україні (69, станом на 01.06.2022 р. [4]) та видами депозитних продуктів, які ними пропонуються, досліджуваний ринок не можна вважати однорідним і стандартизованим, як і таким, що відповідає олігополістичному типу ринкової структури, чи моделі чистої монополії. Задля перевірки цієї гіпотези нами використаний індекс Херфіндала-Хіршмана, який

широко використовується, як у світовій, так і вітчизняній практиці, задля визначення ринкової концентрації [5, с. 274]:

$$HNI = X_1^2 + X_2^2 + X_3^2 + \dots + X_n^2 \leq const, \quad (1)$$

де

HNI – індекс Херфіндаля-Хіршмана; X_i – частка ринку i -ї фірми, у відсотках; n – кількість фірм у галузі.

Для знаходження значення HNI у випадку сегменту вітчизняних банківських депозитів нами на основі офіційних даних НБУ обраховані ринкові частки зобов'язань за депозитами клієнтів (юридичних і фізичних осіб) усіх 69 банків (станом на 01.06.2022 р.), з яких: 4 – з державною часткою; 16 – банки іноземних банківських груп та 49 – з приватним капіталом [4]. Знайдене значення $HNI = 1142,6$ характеризує вітчизняний депозитний ринок як «помірно концентрований» ($1000 < HNI < 1800$) і такий, що не потребує додаткової перевірки на предмет необхідності злиття. Окрім цього, досліджуваний нами ринок продемонстрував «слабку» або «помірну» концентрацію також за показниками CR-3, CR-5 (які відображають, відповідно, частку трьох та п'яти найбільших конкуруючих суб'єктів в загальній частці депозитного ринку), які були нами обраховані за період 2010-2021 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень концентрації вітчизняного депозитного ринку

Дата	Індекси концентрації депозитів фізичних і юридичних осіб	
	CR-5	CR-3
2010	39,8%	29,3%
2011	42,1%	31,2%
2012	40,1%	31,6%
2013	40,9%	31,9%
2014	41,8%	32,9%
2015	47,7%	39,7%
2016	59,1%	48,5%
2017	62,1%	50,1%
2018	60,6%	48,4%
2019	60,8%	47,9%
2020	61,6%	48,6%
2021	55,6%	43,3%

Джерело: складено за даними НБУ [4].

Таким чином, на основі проведених розрахунків можемо дійти висновку, що вітчизняний депозитний ринок репрезентує модель монополістичної конкуренції. При цьому найскладніше завдання полягає не у виборі тієї чи іншої методики розрахунку рівня його концентрації, а у визначенні меж ринку у сфері пропонованих послуг. Варто досліджувати та аналізувати попит на депозитні продукти, а також їх субститути допоки не з'явиться розрив у

відносинах замінності, який формує периметр ринку. У посткризових умовах важливо активізувати зусилля (із використанням цінних і нецінних важелів залучення коштів) задля збільшення строкових депозитів, які відрізняються стійкістю з-поміж інших можливостей акумулювання коштів. Вони є вагомим джерелом фінансування активів, підвищення ліквідності та платоспроможності банків, активізації кредитно-інвестиційної діяльності і, загалом, підтримки фінансової стійкості банківської системи країни.

Використані джерела:

1. Горун М. В. Аналізування внутрішніх факторів впливу на маркетингове забезпечення формування депозитних ресурсів банків // Ефективна економіка. 2015. № 2. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3823>(дата звернення : 18.09.2022 р.).

2. Еш С. М., Ляховецька В. М. Депозитна політика банків та інструменти її реалізації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. № 17. С. 133-138.

3. Науменкова С. В., Міщенко В. І., Міщенко С. В. Макроекономічні аспекти оцінювання достатності капіталу банків в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. № 2. С. 4-16.

4. Статистичні дані НБУ, які відображають показники банківської системи в розрізі згрупованих балансових залишків (станом на 01.06.2022 р.). URL : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#3> (дата звернення 12.08.2022).

5. Економічна теорія: політична економія. Підручник / За заг. ред. С. І. Юрія. К. : Кондор, 2009. 604 с.

Дутка Яків
Західноукраїнський національний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри
економіки та економічної теорії ЗУНУ
Чирак І.М.)

СУТНІСТЬ І РОЛЬ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Різні погляди на сутність менеджменту і його інструментарій дозволяють виділяти чотири основних підходи до управління підприємством: функціональний, ситуаційний, системний і процесний. Кожен із них володіє стійкою методологічною основою і може служити окремою базою для